

Президентым цыфхэм закъыфигъэзагъ

Украинэм щыкъорэ хэушхъяфыкъыгъэ дээ операцием, Донбасс неонацистхэм къаїкъэхъяжыгъэнэм афэгъэхыгъэу тытуусэ псалье къышыгъ Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным.

Тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфлэпкэ зэфэшхъяфхэм, дээклолхэм ыкчи офицерхэм, гуфитхэм, Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм, Херсонскэ ыкчи Запорожскэ хэкухэм ыкчи шхъяфит ашыгъыгъэ районхэм ашыпсэухэрэм Президентим закъыфигъэзагъ.

Урысые исуверенитет, ишнэнгъончъагъэ къэхъумэгъэнэр,

тильепкъэгъухэм ежь-ежырэу ящылакэ агъэпсыныр, къохьаплэм иэлитэхэм зэрахъэрэ политикэм пешуекъогъэнэр мышдэжым анахь шхъяаэу зэрэштыр къэралыгъом ипащэ хигъэунэфыкъыгъ.

— КъохъапIэм пильэрлэу зыфигъэуцүжырэр тикъэралыгъо зэцгъэжъюоныр ыкчи ыгъэклиодынныр ары. 1991-рэ ильесим Советскэ Союзыр зэхагъэтэкъуагъэу, джы Урысые иуахьтэ късыгъэу ахэм занкIу къадо. Мыш фэдэ гухэлхэр ахэм зиIэр бэшигъэ. НАТО-м инфра-

структурэ тигъунапкъэхэм иэс къыльагъэкуатзу рагъэжсагъ. КлючIэ зэф-шхъяфхэр къизфагъэфедээз украинцэхэр тихэгъэгу къе-зонхэм къыфацаагъэх. 2014-рэ ильесим Ѣуублагъу Укра-инэм ишаїхэм яполитикэ дэзмыгъиштэр цыфхэр къин хэфагъях. Донбасс игумэкъылохэр мамыр иши-къэм темтэу дэгээзыжыгъэз-хэм киевскэ режисимр къеу-цолIагъэт, ар хэгъэжли ядер-на Iашэмкэ агъэшынхэу рагъэжсагъ. Аш къыгъэлэ-гъуагъ Донбасс шхъяфит ишигъэнымкэ хэушихъяфы-къыгъэ дээ операцием иззэх-щэн хэкъынIэ закъоу зэрэц-тийр. Луганскэ Народнэ Респу-бликаем неонацистхэр ит-фыгъэх, джыр уахьтэм ДНР-м ишихъяфитынгъэ тидээжIолIхэр фэбанэх. Чэ-зыу-чэзыуу неонацистхэр исэупIэхэм адафых, чыпIэ къин ифэгъэ цыфхэм Iеныгъу афхъуух, — къыуагъ В. Путиным.

Непэ хэушхъяфыкъыгъэ дээ операцием хэлажъэхэрэ зээз-гыныгъэ зыдашыгъэ профес-сиональнэ дээ къулыкъушлэхэр арых. Ахэм ягъусэхэу мэзаох гуфитхэр, лъэпкэ зэфэшхъяфхэм къаҳэгъэгъэ цыфхэр, нэ-

мыкъхэри. Ахэм ежь яштоигъо-ныгъэкэ Урысые ыкчи Донбass къаухъумэнэу рагъухъяагъ.

Президентим къызэриуагъэм-кэ, УФ-м зыкъэхъумэжыным-кэ и Министерствэрэ Генеральнэ штабынрэ гухэлээр ыкчи унашьюу ашыгъэхэм къадыхэлтытаау Херсонскэ ыкчи Запорожскэ хэкухэм ячыплабэ, нэмыкы районхэм ашыщхэр шхъяфит ашыкъыгъэх.

— Къыхээгъэшнүү сифай, шхъяфит тишижысгъэ чыпIэхэм аицылсуро цыфхэм неонацистскэ режисимр дырагъаштэрэ, аш ишигъекIох. Бандеров-цхэм ыкчи нацистхэм цыфхэр аукихы, хъансым дадзэх, жъальмагъэр адзы-рахъэ. Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм, Запорожскэ ыкчи Херсонскэ хэкухэм дээ операциер къе-мыжээзэ нэбгырэ миллионы 7-м ехъу ашылсуштэгъ. Ахэм ашыщыбм ячыгъу, яунэ къабгынаагъ. Къэнагъэхэм, нэбгырэ миллионы 5 фэ-дизим, артиллериемкэ ыкчи ракетхэмкэ къяох. Аш къыхэгъэ Донбass инароднэ республикэхэм я Парламентхэм, Херсонскэ ыкчи Запорожскэ хэкухэм яадмини-стрицием инашьюу ашыгъэ.

— Тикъэралыгъо къэтүүхъумэнимкэ, пыйхэм тап-шигъекIонымкэ тишикIа-гъэр зээжIэ тIэкIэль. Иашу тиIэр аужырэ шапхъэхэм адештэ. Арышь, тишинэ-гъончъагъэ, тирэхъатныгъэ зээшызыгъакъо зышигъо куачIэхэм тапшууцүжын зэрэгтэлэкъыщтыр къэралыгъом щылсухэрэм ашIэн фай. Тицифхэм тызхашык-кынным, Ишыгъуу къыт-фэхъунхэм тыщэгъузыгъ, — къыхигъэшыгъ УФ-м и Прези-дент.

— Тикъэралыгъо къэтүүхъумэнимкэ, пыйхэм тап-шигъекIонымкэ тишикIа-гъэр зээжIэ тIэкIэль. Иашу тиIэр аужырэ шапхъэхэм адештэ. Арышь, тишинэ-гъончъагъэ, тирэхъатныгъэ зээшызыгъакъо зышигъо куачIэхэм тапшууцүжын зэрэгтэлэкъыщтыр къэралыгъом щылсухэрэм ашIэн фай. Тицифхэм тызхашык-кынным, Ишыгъуу къыт-фэхъунхэм тыщэгъузыгъ, — къыхигъэшыгъ УФ-м и Прези-дент.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним иджэпсальэ ыуж УФ-м зыкъэхъумэжынымкэ иминистрэу Сергей Шойгу мобилизацием хэфэштхэм ягугъу къышыгъ

— Мобилизацием хэфэштхэр ыиэжIэ къулыкъур зыхыгъэхэр, дээ-учетнэ сэнхьат зиIэхэр, гуущиIэм па, мы мафхэм Ушынгъэ КлаучIэхэм ящыгъэгъэ сэнхьатхэм арылаажъэхэрэр, зэоным фэкулахэр арых. Мыш дэжьсүм уичIэ къэмыуцүжынэу мобилизацием хэмийфэштхэм ягугъу къэсIынэу сифай. Ашигъэрэ еджсанIэм Ѣеджээрэ студентхэм танэсигъщтэп. Рэхьатэу еджсанIэм оркIох, ерэджэсэх. Джасц фэдэу дээ къулыкъур зызыхынэу къызтэфэхэрэх хэушихъяфыкъыгъэ дээ операцием хэгъэлэжъэштхэг. Урысые Федерацием къулыкъур зэрэшахыщтыгъэм фэдэу, та-ицIи щытштэ. Сыда пIомэ, къулыкъур зыхыгъэхэр, опыт ыкчи хэушихъяфыкъыгъэ дээ сэнхьат зиIэу тиIэр бэ. Ахэр нэбгырэ миллион 25-рэ фэдэз мэхъух. Аш къыхэгъэ «частичнэ мобилизацием» зы процент нышэхэштэ, — къыуагъ министрэм.

КИАРЭ Фатим.

Сомэ миллион 61,5-рэ пэIуагъэхъагь

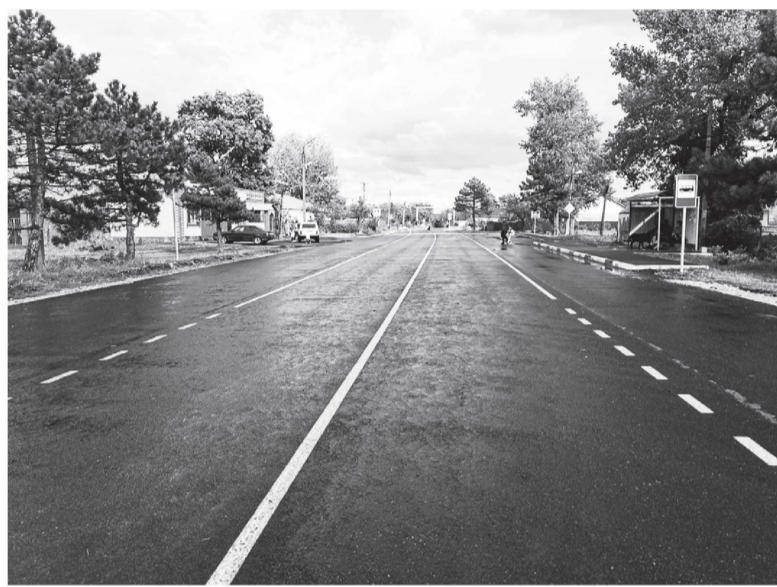
Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкли шэпхъэшүхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм ипъецкіэн къыдыхэлъытагъэу Адыгэ Республикаем и Джэджэ район пхырыкыре гъогухэм ащищхэр агъэцкіэжыгъэх.

Ахэм ашыц автомобиль гъогу «Гончарка – Черемушкин – Кепермесская» зыфиорэм изы Іахъэу километри 5 фэдиз хъурэр. Ар республикэм дэгъоу щызэлъашіэрэ зекіо гъогоу поселкэу Гончаркэм дэт Дендрологическе паркым екля-дэрэр ары.

Зиггуту къэтшыгъэ паркым чыгъял лъэпкъ 350-рэ фэдиз къышкыя, тишильпрыкъэ ар коллекцые анах ин. Мы чыплем зыщызгъэпсэфынэу къэкюре гүзүүсү архивчесэй, эзчыз ашыгъ, асфалт тыралъхьаар, тамыгъякъэхэр щагъялууцүйж, тъогу үүпэхэр зэтырагъялэпсэхъягъэх, нэмүккэй зэшүуахыгъэр макиен.

— Лъэпкъ проекту «Щынэгъончъ ыкИи шепхъяш!ухм адиштэрэ гъо-
гухэр» зыфиорэм къыды-
хэлтыэтгээ проектыр гъэ-
цэкиагээ зэрхүүгъэм

Годографии Квадраты и Тре

ши~~у~~агъэкІэ километри 5
фэдиз зикІыхъэгъэ гъогур
федеральнэ шапхъэхэм
адиштэ хъугъэ. Дэс Гон-
чаркэм къэкІорз хъакІэхэр,
зекІохэр Іэрыфэгъо Ден-
дрологическэ паркым нэ-
сынхэ альэкІыщт. Аиц
дакІоу мы гъогу Іахыыр
зэолІэрэ федеральнэ трас-
сэу A-160 «Мыекуанэ —
Кореновск» зыфи~~ор~~ми
непэ гъэцкІэжсын инхэр
щэклих. Федеральнэ ыкІи
шольыр гъогушІхэм яло
зэхэлльэу Іоф зэрэздаашІэ-
рэр мыщ къегъэлльагъо, —
къытуагъ Адыгэявтодорым
ишащэу Алексей Корешки-
ным.

Лъэпкъ проектым иньэцкіэн къыдыыхэлтытэгъэ IoшIэнхэр зэрифэшьуашэу зэхэштэгъэнхэм республикэм ипащэхэм анахъяу анаIэ тырагъеты, тигъогухэр щынэгъончъяу щытынхэм а пстэури фэорышIэ.

Искусствэр – тибаиныгъ

«Синдикэр» МЭУДЖЫ

Үрүсүем күшхъэфэчъэ спортымкэ изэнэкъокуухэу Темир Кавказым, Кыблэм аышыклохэрэм якультурнэ 1офтхабзэхэм ансамблэу «Синдикэр» чанэу ахэлажьэ.

Мыекъуапэ изэхэт ЙошіланІэу «Ошъадэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикаэм изаслуженэ артисткэу Едыдж Викторие къытыуагь Гъонэжкыкъо Мурат, Бырдж Суандэ, Нащ Эммэ, нэмыйкхэм гуэтыныгъэ ахэльэу лъэпкъ къашъохэр къызэршыяэрэв.

Санкт-Петербург, Москва хэгүм, Воронеж, Самарэ, Сыбыр, нэмийнхэн къарыкыгээх спортысменхэр ашьогъяшшэгэйнэу ти-тэгээ, ялангуяа ялангуяа.

— Адыгэ шъуашэр, къашъохэр дахэх, — игупшысэхэм тащегъэтгүазэл Урысын кушъхъэфчээр спортымкээ изэнэкъокью Темир Кавказым Ѣыкъуагъем дышшэр къызыдээзыыхыгъэ Артем Ныч.

— Адыгейим дэгъоу къыщыттэгъоокых, тагъегушо.
Къэралыгъо гъэпсыкъе илэу Адыгейр зыспэурэр ильэси 100 зэрхъульгын фэгъэхъыгээ зэхахъэхэм «Синдикэр» мы мафэхэм эшваджын тээгээ, искуствтар тээгчүү сэлти.

Сурэтэй итэр: «Синдикэр» зэхахьэм кыышшэй.

Вожатэхэр агъэхъазырых

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгьо лъэхъаным лагерьхэм ашылэшт студенти 100 фэдиз вожатэхэм яеджап! щырагъэджэнхэу аублагь. Ахэр я 2 — 3-рэ курсхэм ястудентых. Егъэджэнхэр симестрито клошт. Шлэныгъэу зэрагъэгъотыгъэхэр гъэмэфэ практикэм щагъэсфедэжыщых.

— Ельдэжэнхэр тюү гошыг тэшт. Теоретическэм — вожатэхэм пшъэрыльэу ялэр ашарагчайшт, практическэм — кіләңцыкүхэм зэрэдэгүчүйштхэр, зэрагурылощхэр щаушэтышт, — elo Адыгэ къэралыгъо университетым исоциальнэ-психологическэ Гупчэ ипашэү Наталья Ковалевам.

Вожатэхэм ялофшэн хэхэз кіләпцыкүхэр агъэджэгунхэр, орэдхэр, усэхэр къарағъэлонхэр, куп-купэу гошыгъэхэу юф адашшэнры. Вожатэхэм яеджаплэ

щеджэхэрэм практическэ 10ф шлэнхэр агээцаклэх ыкли республикэм ит гурыт еджаплэхэр къаклухъях, зэрагтэгъотыгъе шлэнхэгэдэр аүштэйжых.

шэнэхээр ауштывых.

Іофтхъабзэр Адыгэ къэралы гъо университетым итхын еджанлэ щырагъэжьагь. Социальна технологиехэмкээ ыкчи зеклонимкээ ифакультет иятю нэрэ курс Ѣдежэрэ студентхэм кіэлзэегъаджэхэр ягъусэхэу квест агъэхъазырыгь ыкчи зэхашагь.

2021 — 2030-рэ иль эсчэм

Адыгеим къэралыгъо гъэпсыкІэ зиIэр ильеси 100 хъугъэ

Пятилеткэр ильеси 4-кІэ

Жарэкъо Нюсе Исхъакъ ыпхур гъэтхапэм и 8-м къехъу. Зэрэдунаеу бзыльфыгъэхэм я Мафэ зыщыхагъэунэфыкырэм ар тефэгъагъ. Ян-ятхэр гушшогъагъэх, насыпышо хъунэу Тхэм фельэтугъагъэх. Нюсе бэмэ зэльашшагъ, ыцIэ чыжъэу йу. Йу.

Ар унэгъо йужку зыщапуугъэр. Зэо ильесхэри, кыкIэльыкIуагъэхэри цыкIуэ зэпзызычыгъэхэм ашщ. Хэткли псынкIагъэп щылакIэр. Колхозхэр, про-мышленностыр къэлтижыгъэнхэм хэгъегур дэлажьэштыгъ.

Нюсе еджапIэр кызыиухыкIэ ветери-нар врач хъунэу ары зыфэягъэр. Сэ-нэхъатыри зэригъэгтогъагъагъ, ау азэ юфшэныр ригъэжжэгъагъ. Шэуджэн районым ит колхозэу Шэуджэн Мосэ ыцIэ зыхырэм ибылымэхъо фермэ агъэкIогъагъ. Чемыщхэм ашщ юфышэ кыдэммыкIымэ, аш ычыпIэ лажжэштыгъ. Унэгъо юфхэмкI янэ дэлэпIэштыгъ.

А лъэхъаным чэмхэр IэкIэ ашщыт-гъэу, нэужыр ары аппаратхэр къаш-фыххэу зырагъэжжэхъ. Нюсе чемыщ пэрытхэр зэрээнэхъокуухэрэр ылъэгъу-штыгъ. Колхозхэм, районым, хэкум ахэм ацIэхэр ашызэхэпхыштыгъэх. Щэр хэгъэ-гум ишцикIэгъагъ, къалхэм адэсхэмий алекIэгъэхэн фэягъ.

Бэ темышэу ejжими былымышхээ 25-рэ кыратыгъагъ. Чемыщ Iэпэласэхэм закыныгъицэнэнэу фэягъагъ, икъарыу хильхъээзэ юф къинир ыгъэцакIэштыгъ.

Чемыщхэр фермэм лъэсэу клоштыгъэх, зэрэшэнхэу транспорт колхозхэм яла-

гъэп. Нюси пчэдыхжым жъэу къэтэджы-ти юфышэ клоштыгъэ, чэмхэм ядэфыгъо къэмисызэ ахэр къэпщынхэ фэягъ. Пчыхъами угужжо хъущтыгъэп, а зы уахътэм къащыххэу есэгэе былымхэм щэр къамытын ылъэкIыштыгъ.

Ыныбжь емлытыгъэу юфшэнымкIэ чанэу зыкIэзыгъэгтогъэгэе пшьашшэр Коммунистическая партии исатыр хэт-хэм ахагъэхъэгъагъ. 1970-рэ ильесым аш чэм пэгчэ щэ литрэ 2532-рэ кыкIихыгъагъ. Ильесыре ныкъорэ зытекийм литрэ мини 4,5-м нэсигъагъ.

Нюсе иофшлакIэ колхозым ыкIи районым илашхэмий, зыхжэт партиими уасэ кынфашыгъагъ, а ильес дэдэм «Быракъ Плыжжым» иорден кынфагъэшшэгъагъ. Аш фэдэ бгъэхальхъэхэр зэрэ-штыгъэхэр хъызмэт зэфэшхъафхэм ашылажжэхэр иофшлакIэгэе гъэхъэгъэ-шхохэр зиIэхэр аргыгъ.

Цыфхэм Нюсе игугъу ашIеу зыра-гъажьэм еджапIэм тичIесыгъ. Комсо-мольцэ чанэу зэрэштыр, зэмбыблэ-жьэу колхозым юф зэрэшишIэрэр, партии зэрштагъэр кынфалуатштыгъ.

Цэ лъапIэу «Социалистическая юфшлакIэм и Лыххујж» зыфилорэр кызы-раратым аш ыныбжь ильес 30-м ехуугъэ

къодыягъ. Джаш фэдэу Нюсе «Пшызэ шъольыр ибылымэхъо анах дэгъу» зыфилорэ щитхъуцIэр, СССР-м и ВДНХ итыжын медаль, «Коммунистическая юфшэнным иударник» зыфилорэ тамыгъэр къыфагъэшшэгъагъэх. Ударникхэм янахыбэр хуульфыгъагъэх. Юфэу ашIе-рэр къинигъ, бзыльфыгъэ къарыукIэ зэнэкъокуум шуухафтын къыцыдэпхы-ныр зэрэмысынкIагъэр хэти къыгуро-штыгъ. Арэу щытыми, чылэм щапуугъэ айдэгэ бзыльфыгъэу иуахыти, икъаруи хильхъээзэ юф зышшагъэм ыцIэ зэрэкъ-эригъо Ѣызэлшашшагъ.

Ильес эзкэлтыкIохэм зэригъэгъоты шоигъогъэ сэнхъятыр Нюсе Ѣыгыупша-гъэр, Мыекъопэ мэкъумэц техникиумыр Кынхи, ветеринар хууль.

«Социалистическая юфшлакIэм и Лыххујж» зыфилорэр кызыфаусыгъэхэм ялъягъэу къажэгъэшшэе къэбарыр Нюсе игъашэ къыхыжын фэягъэр ильесиплIыкIэ ежьым ыгъэцекIэгъагъ.

Нюсе фэдэу цэрийо хуухэрэр нах цыфыбэмэ зэрэшэнхэу гъэзэтхэм къа-рагъахъэшшэгъэх, чылпэ, район народ-нэ депутатхэм я Советхэм ахагъахъэ-штыгъэх. Адигэ хэкур зыхэтигъэ Крас-нодар краим игъэцэкIэко комитет ильесыбэрэ ежьыри хэтигъ.

Щитхъур къэзэлжээгъэ Жарэкъо Нюсе ильес 48-рэ нах кынгъэшшагъэп. Ау ар цыфхэм агу кынагъ, ашыгыуп-шэрэп.

**ШЬАУКЬО
Аслынгуаш.**

Шъукъыхэлажь

Адыгэ Республиком ия 100-рэ ильес тегээпсыхъэгъэ фестивалым кыдыхэлтыгъэу сурэтхэу тырахыгъэхэм якъэгъэлъэгъонкIэ зэнэкъокуу зехашэ. Сурэтхэм якъэгъэлъэгъон зереджагъэхэр «Сэ сиреспублик».

Фестивалым гухэль шыхъаIеу илэр Адыгеим итариихъ, ичыопс, икультурнэ кIэн сурэтхэмкIэ альгъээсэныр ары.

ЛъэнныкъуитфкIэ зэнэкъокуу

клошт: «Адыгеим итариихърэ икультурэрэ», «АКъУ-мрэ Ады-геимрэ: ильеси 100-м Ѣыщэу 82-р», «Адыгеим ицыфхэр», «Адыгеим ичыопс», «Адыгеир

непэ». Зэнэкъокуум хэлажжэхэрэм язакъоу е автор купеу зэхэтхэу яофшлакIэхэр кын-рахыилпэн алькIыщ. Ныбжыр гъэунэфыгъэу Ѣытэп. ЙыпIэ хэммыльэу фаер зэкIэ хэлжжээнхэ фит.

Сурэтхэм компьютернэ программэхэмкIэ ыкIи графическэ амалхэмкIэ юф адашIагъэу Ѣитхэмий хъущт. Фестивалым фэгъэхыгъэ положением кыр-иотыкIых зэнэкъокуум хэлжжэ-штхэм кынрахыилпэн сурэтхэр зэрэгээпсыгъэштхэр. ЧылпIэу шыузшыкIэупчэн шуульжжэштыр: adias 2004 @mail.ru

Фестивалым кынрахыилпэн сурэтхэр Адыгеим лъэхъэнэ зэфэшхъафхэм Ѣытхыгъэхэмий хъущт. Анах мэхъан зиIэр фестивалым итемэ икъоу кын-раотыкIынр ары.

ЮфшлакIэхэр йоныгъом и 28-рэ сыхъатыр 20-м нэс аштэштых. Эксперт советым Iэпэлэсэнэгъэ зыхэль сурэтшIэр, искуствэм, культурэм яофшлакIэр, журналистхэр хэтиштых, ахэм текло-нгээр кынэзыхыгъэхэр кыагъэ-нэфэштых ыкIи анах юфшэгъэ дэгъухэр къэгъэлъэгъонуу «Сэ сиреспублик» зыфилорэм хагъэ-лэжжэштых.

Сурэтхэм якъэгъэлъэгъон

Адыгэ къэралыгъо университе-тэйм икъэгъэлъэгъопIэ зал чьэ-пьюгъум и 14-м ѢыкIошт. Текло-ныгъэр кынэзыхыгъэхэм дипломхэр ыкIи шуухафтын гъэнэ-фагъэхэр аратыштых. ЧылпIо-гъум и 20-м нэс зышшоигъохэр а къэгъэлъэгъоным къекIолпэн фитых. Адыгэ къэралыгъо уни-верситетэйм исайт теклонгъэр кынэзыхыгъэхэм ясурэтхэр ральэштых.

Адыгэ къэралыгъо универси-тетыр ары мы къэгъэлъэгъоным

изэхшакIор, аш игъусэх Адыгэ Республиком лъэпкI юфхэмкIэ. IэкIыр къэралхэм ашыгысэурэ тильэпкъэгъухэм адиряIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жу-гъэм иамалхэмкIэ и Комитет, Адыгэ Республиком гъэсэнгъэм-рэ шэнэгъэмрэкIэ и Министер-ствэ, Адыгэ Республиком куль-турэмкIэ и Министерствэ ыкIи фотоклубэу «Лэгъонакъэ» зы-филорэр.

Адыгэ къэралыгъо универ-ситетыр архив-къулыкъу

«Пщэу Марыхъу. Лыхъужьныгъэм игъогу»

Джары зэрэджаагъэр режиссерээ Даур Хүусен ыгъеуцугъэ художественнэ филмэм. Сыхатитло клорэ фильмэр кинотеатрэ зэфэшхяафхэм къащаагъэльгъонэурагъежьагь ыкли епльыгъэ нэбгырэ пэпчье ежь гупышсэ гъэнэфажъэр рильтэшгъэхэй къисшоши. Джаш фэдээр сэри адыгабзэклэ агъеуцугъэ кинофильмэм сигуапеу сепльыгъ. Нэүмийн сценариер зытхыгъэ ыкли зыгъеуцугъэу, АР-м изаслуженэ журналистэу Даур Хүусен гүшүэгъу сыйфэхъугъ. Адыгэ лъэпкыым тарихъ бае илэм лыхъужьыబэ къыхафэ, ау анахъэу Марыхъу къызклахихыгъэр, аш къешэклэгъэ къэбархэр

къызашэклэ къытфезэгъыштыгъэхэп.

Телевидением иотдел пчагъэхэм тигуцыгъэгъу зашиушетыгъ, къэбархэм къахэкъыжки тематическэ къэтынхэм ахэхъагь, ахэм амыгъэрэзэжъэу документальнэ фильмэжм ятхын къыфэклигъ. Ари мыхъужьэу художственнэ фильмэ тырихынэу тырибуытагь. Джаш дэжымрежиссер юфыр нахь ыэ къихъэу ыублагъ.

Сыда анахъэузыкэ пщи Марыхъур?

Пщэу Марыхъу цыиф гъэшэгъонэу тарихъым къыхэфэ.

зэригъэпсигъэхэр, артистхэм якъыхын, нэмыкхэри «Адыгэ маакъэм» аш къыфиолтагъэх.

Режиссер Юфым къызэрэфэклэгъэр

Ицыкгульом къыщегъэжьагъэу Хүусен тхээштыгъ, тарихыр иласэу куоу зэригъашэштыгъ. Къыхаутыгъэ къэбархэм ямызакъоу, къызыщихъу гъэу къудажэу Хъакурынэхъаблэ дэс нахыжъхэм, ятэжь плашъехъу псаоу Ѣыгъэхэм къаютэжъхэрэм бэрэ ядэуштагъ. Ежь иеу тхылъ цыклоу ытхыгъэр 1999-рэ илээсм къыдигъэйнэу мэхъу, 2000-рэ илээсм Мыеекуулэзыкъыгъэзжэки, Адыгэ телевидением ювшэнэр Ѣыгъэжъагъ.

— Аш сиыгтэ, тхыльеу «Как продать хороший сценарий?» зыфиорэр къытэклэхъягъэу тшыгъешэгъонэу теджэштыгъ, — къелатэ Хүусен. — Дэрбэ Тимуррэ сэррэ аш дэжымр юф зэдатшэштыгъ, ари тхаклоу Ѣыт, нэбгыритуми тхылтыр тыгу рихыгъ. Аш къышиорэ шыкъэхэмкэ сценарие заулэ стхыгъагъэ, адыгэ юфыр, тарихыр янэшанэхъу зэ Рэдэд, зэ Инал атхыгъэхъу. Санкт-Петербург, Москва ашылэ режиссерхэм, кино тезыхъу къаклоштыгъэхэм залузгъакъяу къыхэгъыгъ. «Ахьши сиыфаеп, сэ сисценариекэ тештүхыгъэмэ» яслюштыгъ, ау адыгабзэклэ ар зэрэхтыгъэр

сэ къыфэсыгупшысыгъ, кином къеклоу зэхэзгъэуцожьыгъ, — къылотагь Даур Хүусен.

Актерхэм якъыхэхын, фильмэм итэхын

«Угу илтыр умытуат» ало адигэхэм, юфыр къыбдэмыхуушыр къиклэу. Аш пае къэмийнэу, Хүусен кино тырихымэ зэрэшоигъор, сценарие зэрийэр бэмэ афиютагь. Зыгорекэ зэхахымэ къыгоуонхэм, къыдеэнхэм Ѣыгъуэу. Еланэ Тэшэй Рустын (Тамбовскэ ѡш заводым икоммерческэ паш) ашээ къеклонла-пэхэм ашын.

— Ар зыхъугъэр 2016-рэ илээсир ари. «Фильмэ тэххы зэрэшоигъор зэхэсхыгъ» ыули Рустын къыскэрыхъагь. «Сыфай, ау мыльку сээклээлээ, сайдэүтэу тшына?» еслюгъыгъ. «Шыхъафкэ зэхэтшэцт» ыули, джаущу темэр Рустын къыхильхъагь. Ежь иньбджэгъоу, инэуасэу, сэри сашхэу адыгэ лъэлкыым фэгумэкъыгъ, адыгэгү зиээ клалэхэр къызэхахъхи «Пщэу Марыхъу» итэхын тифежъагь, — къеуатэ Хүусен.

Хэлэжжэгъэ бзыльфыгъэхэр зэнэкъоку шыкъиэм тетэу къыхахыгъэх. Кастингыр телевидением Ѣыкъуагь, аш шыольыр зэфэшхяафхэм къарыгъыгъэ нэбгырэ 26-рэ хэлэжъагь. Ахэм урыс пшыашхэу адыгабзэклэ гүшүэхэрэри къахэзфагъ. Ау адыгабзэм идиалектхэр ашлэнхэ зэрэфаем бэхэр пхырыгъыгъэх.

Роль шъхъаэр (Аульэ Щаш) къэзышыгъээр Хъаклэмьизэ Русет, аш ишшэшэгъур (Амыд) — Платыкъо Марин, нэмыкхэри хэлэжъагъэх. Хъульфыги бзыльфыги роххэр къэзышыгъэхэм ахьщэ аратыгъэл.

— Фильмэм итэхын илээс 2,5-рэ тывлыгъ, ар зэдгэклэжынным, къэгъэлэгъоным фэхъазыр тшыжынным зэклэмий илээс 5 теклодагь. Пстэумки сценэ 42-рэ тшыгъэ, охтабэ зы-

ансамблэу «Налмэсым» къари-тыгъэх. Къыхэзгъэшымэ сшоингъу, фильмэм щагъэфедэгъэ ѡашэхэр зэклэ нэпцэу зэрэшы-митгъэхэр, ахэр зэльшээрэ Николай Твердохлобовым къаритгъэх. Аш ижыре адигэ ѡашэхэр еуѓоих.

— Николай тывзельзэум, тызэрэмыжэхэй шуякэ къытпэгъокыгъ. Ишшэхэм ашыщхэу къэлатыр, шхончыр, къамхэр, сэшхохэр, нэмыкхэри къытитыгъэх ыкли ахэр ильэрэ къетшэ-кыгъэх. Сыдэу пшыгъэми, ѡашэхэр зытетым тетэу къаохэ зытхуу, түгъори зэклэкищэу нэмыкхэри нэклэ фильмэм урэгъэлээ, — elo Даур Хүусен.

Къумпыл Тембот шыхэр къаритгъэх, ахэм язещэн нэсэу ыпшээ дэкъыгъ. Платыкъо Айдамыр фильмэм роль къызэрэшишгъэм даклоу, зэклэ сценэхэр зыттырахыгъэ къыщыр аш ишагу щагъэпсигъ. Джаш фэд, гүккэу Хъашхъожь Арсени иэ-пайлэгъу алтынэсигъ.

Бэмэ ягугу къышыгъ режиссерым, ау зэклэми ашээ къетонэу хъурэр. Тильэпкъ инеуцыра маф фэгумэкъхэу къыкъоуца-гъэхэм, къидеагъэхэм зэклэми Хүусен лъэшэу афэрэз.

Зэфэхъысыжь гупшысэр

Я XIX-рэ лэшэгъум Черкецием идуай зыфэдагъэр амалеу іэклэлым елтыгъэу режиссерым къыгъэлэгъон ылъэгъыгъ. Адыгэ шэн-зэхтэйкъэхэм ашыщэу зекло клонхэр, зэо закъохэр, пшыашхэе хыныр, клапщэр, пшыхэмрэ фэкъолхэмрэ язэфрыштыкъэ фильмэм дэгьюу къы-шыгъэлэгъуагъэх. Джаш фэдэу купкү зиээ адыгэ гүшүэжыбэ Ѣыгъэфедагь. Сэ шыхъэклэ фильмэр сиыгу рихыгъ, ау джыри сиыфэягь пшэу Марыхъуи аш псэогтоу къыхихыгъэ ѩаши нахь игъэктотгъэу къяшэгъыгъэ къэбархэм сялтынэу.

Тильэпкъ ихэбээ дахэхэр, икултурэ, итарих къызыноты-къыщ фильмэхэр джыри тапэклэ тырихынхэ амал илэнэу Даур Хүусен тифэлэо!

ЮШЫИНЭ Сусан.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

ИжъыкIэ къышегъэжъагъэу агъэунэфыыгъ

Медицинэр шIенныгъэ гъэнэфагъэу, наукэ хэхыгъэу хууным бэкэ ыпэу цыфхэм къекырэ уцхэмкIэ уз зефэшхъафхэм яэзэн альэкынштыгъ.

Адыгабзэкэ мыш ромашка юттушылъа хэмээн адэзготагъэп, ау Хакынэ Барэсбий (КБР-р) итхильэу «Адыгэ къекынгацIэхэр» зыфилорэм а къэгагъэм ыцэ зэрэдэтыр: чын ыкли къанзицэ.

Ромашкэм икъэгъэгэе мэтэ цыкlu эфир дагъэу шхонтилашьоу щитыр процент 0,8-рэ фэдиз хою хэтэу медицинэ шIенныгъэм ыгъеунэфыгъ. Плырстырым пэуцужыгъэнимкIэ, узир хэгъэжкукыгъэнимкIэ мыкъэгъээ лэпкырэ агъэфедэ. Ахэм ямызакъоу, гукыфым (бронхиальнэ астмэм), ревматизмэм, нэгъуетэним (гастритым), шьеолдем (экземэм), машом ыстыгъэм яэзэйнэмкIэ мыр народнэ медицинэм шаагъэфедэ.

✓ ШунаIэ тешъуд!

Къекырэ ыззэгэу уцхэр еж-еъжырэу къэзыгъоихэрээр щиэх. Мыш дэжым уфесакын фае мы ромашкэ лъэпкырэм фэдэ къэгъагъэхэм «аптечнэкэ» заджэхэрэр ахэмыгъэкоктэгъэним, ахэр эз-фэдэхэш апэрэ еплыгъомкIэ. Аптечнэ ромашкэм икъэгъагъэ мэшхо пехы ыкли аш ыгузэу ит къэгъэгэе мэтэ цыкlu адрэхэм афэмидэу нахь къепши, нахь ытгъээшт.

ИззэкIэ амалэу иIэхэр

✓ Ныбэр пициныр (метеоризм)

Мыш икъэгъэгэе джэмышхышхъэм псыжъо стечан къепкIэншиш, мэучыыифэ щигъэштишт. Бзыжыншь, щайм фэдэу уешъошт.

✓ Шыныр, къицю хуупицыныр

Ромашкэм икъэгъэгэе джэмышхышхъитлум спирт (про-

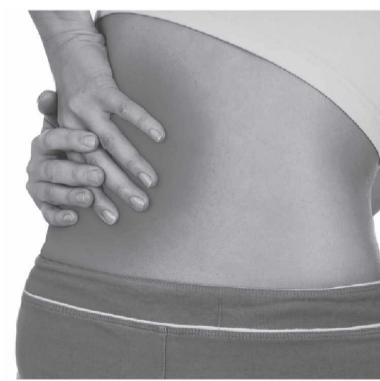
цент 70-рэ хуурэр) къепкIэшт къэгъагъэхэр ыгъэбиль къодыгу. Мэзэх чыпилэм ар тхамафэрэ щигъэштишт. Ар хуупцырэ, щынир зытет чыпэхэм ашыфэшт.

✓ ПэклоцIлипIэ бээгыгъэхэр (полипоз)

Мыш фэдэ гумэкыгъо щилемэ, ромашкэмрэ «чистотел» зыфалорэ къекырэ уц ыззэгъумрэ къаклэфыгъэ псыхэр зэфэдизэу эзхэпкIэнхъэш, пэклэцим ибгээткшт в ашкэ гээшэокыгъэ бзыуциф такырыр иппихащт.

✓ ЖъэжьыееклоцIир еташъэмэ (тиелонефрит)

Гаптечнэ ромашкэм икъэгъэгэе гүүгэе джэмышхышхъэм псыжъо стечан къепкIэншиш, ышхъэ тэулагъэу тэлкүрэ щигъэштишт. Зыучыыжырэм ыгъу бзыжыншь, джэмышхым изэу мафэм щэгъого-гъо уешъошэ пшымэ ишуагъэ

къэклоштэу ело народнэ медицинэм.

✓ Подагрэ зиIэхэм

Къэгъагъэм имэтэ цыкlu джэмышхышхъэм псыжъо стечан къепкIэншиш, ууцуханышиш, сыхатынхъорэ щигъэштишт. Зыбзыжырэм ыгъу жэкоцым дэбгъэчхызээ пшышт. Ашдаклу шоурэ лимонэр хэльхэу щайм фэдэу уешъошэ пшышт. Мафэм зэ арэущтэу зэрэпшыштыр.

✓ ЖэкоцI етагъэр (стоматитыр)

Ромашкэ лъэпкьоу «аптечнэкэ» заджэхэрэм (а зыр ары тызытегушиэрэр) икъэгъэгэе грамм 15 — 20-рэ псыжъо стечан къепкIэншиш, щигъэштишт. А псым борнэ кислота грамми 4 хэбгъахомэ дэгьюр ело народнэ медицинэм. Плырстырымкэ ыкли жэкоцыр укъэбзыгъэнимкэ аш ишуагъэ къэк.

Косметикэм зэрэшагъэфедэрэр

✓ Пишишьор зэлъагъэмэ

Мыш икъэгъэгэе мэтэ цыкlu южжыбым изым щэ стечан къепкIэншиш, къэбгъэжъошт. Тэлкүр бгээччынышиш, а псы фабэмкэ бгээччынышт шэкл южжу шябэр ыкли пшыэм къепшэцкшт. Аш ыклиу полиэтилен пленкэ, нэужжим юлпэлкэ шябэ теплхъащтых. Такыкь 15-рэ ар тэбгээлшт, ау пшыашьор умтыхъакю юлпэлкымкэ пльэцкыжышт, кремэу бгээфедэхэрэм ашыщ щигфэшт.

Псауныгъэ
Тхэм къишьует!

Нарэхэр

Доктор, сывзэгу къисыдзынэу къысеплуагъ, бэшиагъэу сицыс ар къисыдзыгъэу, ау унапIэ къеплэйтэу аш укъеплэтыгъэн аш фэдизим.

Убзэгу со сицыкIагъэн, уиуз фэгъэхыгъэу уикарточкэ дэтхагъэм рэхьатэу седжэ сицоигъю.

***

Лым аш лъытытуу тхама къышти псынкIэу зыгорэ ытхэу ыублагъ.

— Сыд пае завещаниер птхырэ? Удгъэххүжьышт!
— ело врачым.

Хаяу, арагэн со стхырэр, сымыхъужьызэ сицэцкээн фаехэр ары, зыпари къыхэсмынэнным фэши.

***

Врачхэм яофшиэнкэ агъу-нэфыгъ: цыфым ышхъэ бэрэ узынры щигъэштижьынам пае шхъэгъэусэ зэрилэр къэзы-ушихъатырэ Гэлъынрэ И-хъуамбэм пихин закъом нэ-мыкI имышыкIагъэу къыхжы.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЖАКИЭМЫКЬО Аминэт.

Искусствэр — тибаниыгъ

Адыгейр Сыбыр пэчийжьэми...

Красноярскэ и Къэралыгъо академическэ къэшьокло ансамблэу Михаил Годенкэм ыцэ зыхырымрэ АР-м и Къэралыгъо орэдьио къэшьокло ансамблэу «Исламыемрэ» зэгъусэхэу Мыекъуапэ концерт къышатыгъ.

Къэралыгъо гъэпсыкэ илээ Адыгейр зыпсэурэр ильэси 100 зэрэхьувьгээр фэгъэхыыгъэ пчыхъэзэхахьэр шлукэ гум къинжынэу куягъэ. Лъэпкхэр зэфэзыщэрэ юфтихъабээм ижъирэ адигэ орэдхэр, тыйзихэт лъэхъянан къыпкырыкыгъээ произведенияхэр щыгульгээ. Сыбыр, адигэмэ ялъэпкъ къашьохэр артистхэм къашыгъэх.

Егъэжьапэ фэхъугъэр

Концертхэм язэхэшэн фэгъэзэгъэ Гурам Квициния Адыгейим иныхджэгүшүү. Икэлэгтум орэд къылоштыгъ, концертхэм ахлаажьштыгъ.

— Адыгейим, Къэбэртэе-Бэль-къарым, Къэрэшэе-Щэрджэсэм къэралыгъо гъэпсыкэ ялээ зыпсэухэрэр ильэси 100 зэрэхьувьгээр Кавказ шьолтырым дэгьюу щашэ, — **къытиуагъ Гурам Квициния.** — Зэкъюш республикэхэм яблэкыгъэ уахьтэ, янеуцшэ мафэ нахь игъэктэгъэу цыфмэ алъыдгээсихэ штойлуу концертхэр ретэгъэклокъях. Апэрэ пчыхъэзэхахьэр Мыекъуапэ щыкуагъ.

— Гурам Квициния бэшлагъэу синэуас. «Налмэсмын» сыхээтуу концертхэм сахалажьээзэ тыйзэлукъэштыгъ, — зэдэгүщүэгъур лъегъэкуатэ Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние ипащэу, Урысъем изаслуженэ артисттэу, Адыгейим, Темир Осетием — Аланием янароднэ артисттэу Къулэ Мыекъамэт. — Тызэгъусэу Мые-

къуапэ щызэхэтшгээ пчыхъэзэхахьэм лъэпкхэр зэфишагъэх.

Адыгэ Республиком культурумкэ иминистрэу Аульэ Юрэти Лышхъэу Къумпыл Мурат зыкэлтхэжьыгъэ Рэзэнныгъэ тхылъым зэхахьэм къышеджакъ. Ти Лышхъэ ишлүфэс тхыль къышёло дунаим Ѣццэрийрэо ансамблэу Сыбыр къикыгъэм лъешэу зэрэфэрэзэр, творчествэм хигъахъозэ тигъегушо зэршёонгъор.

Ордым къашьор игъус

Пчыхъэзэхахьэр зезышгэгъэ Хъакуу Заремэ ансамблэу «Исламыемрэ» йэкыб къэралхэм

зэральыэсирэр, лъэпкъ искусствэр къызэриухумэрэр, художественнэ пащэу, композиторэу Урысъем, Адыгейим янароднэ артисттэу Нэхэе Аслын зэхэшэн юфтихъохэми зэралпылыр къытоштэгъэх.

Къоджэбэрдыкъо Мыкъамэт, Хъатхэм я Къоклас, нэмыхыкхэм афэгъэхыыгъэ пэсэрэ орэдхэр Къумыкыу Шамсудин, Шымырээ Казбек, Дзыбэ Русльян, Агыржынэнко Саныет, Уджыхуу Русльян, фэшхъафхэм къыхадзагъяа.

Рапсодиу «Хягъэуджым изэфаклы» зыфилорэр Адыгейим инароднэ артистхэр Лъэцэр Светланэрэ Хъокло Сусанэрэ Кыргызчыгъигъ. «Ныдэльф мэкъа-

мэхэр», адигэ пынэм, «Исламыемрэ», фэшхъафхэм афэгъэхыыгъэхэу Нэхэе Аслын ансамблэм пae зэригъэфагъэхэр зэхахьэм Ѣццэгъэх.

Артистхэу Мышэе Анзаур, Эльдарэ Айдэмыр, Дер Абир, Нэгъой Азэ, фэшхъафхэм пчыхъэзэхахьэр къялъебаигъ. Къашьоу «Исламыемрэ» къыхадзагъ Адыгейим изаслуженэ артистхэр Лъэустэндэлэ Рузанэрэ Сихуу Русльянэрэ. Орэдым къашьор игъусэу ансамблэм фэшхъаф къэшыгъохэр къыгъэльэгъуагъэх.

Красноярскэ зыгъэдахэрэр

Фольклорым, непэрэ посүкэм къахэхыгъэ къашьохэу ансамблэм къышыгъэрэм Сыбыр ишишаклэ нэгум къыкылагъэуцо. Михаил Годенкэм Сыбыр фэгъэхыыгъэ къашьоу ыгъэуцугъэхэм поэ апйт, къешуаклэ умышлэрэми, артистхэм уаригъусэу пчэгум уихэе штойлуу уахьтэ къыхээх.

«Тэтысхыапээ дэжэй» зыфилорэр къашьоу Аркадий Кондаковын ыгъэуцугъэр ныбжыкълэхэм нахь афэгъэхыыгъ. Къа-

шьохээ, уджыхээ нэуасэ калэхэмрэ штойшашхэхэмрэ зэфэхъуух, псэлъыхъо калэхэм шуулэгъу къабзэм гукэ зыфащэн альэкы. Пшъашъэхэм шэн-хэбзэшүхэр къагурэох, шуулэгъум тамэу къаритыгъэм зырагъэшүшомбъу ашоингъ.

«Къэзэк къашьор», «Пынэм дэжэй» зыфилорэр, «Пшъашъэхэмрэ уджыр», «Къэгъагъ Иэрамыр дахэ зэрэхуугъэр», фэшхъаф къашьохэри гум къегущыыкъых. Адыгэ къашьоу «Удж хураем» яхыщыр урыс къашьори бгэшэгъонэу гъэпсыгъэх.

Зэкъоныгъэм, хэгъэгум идэхагъэ, мамыр Ѣццэлэхэй яхыллэгъэ орэдир «Исламыемрэ» Сыбыр иансамблэрэ къызэдалоэз пчыхъэзэхахьэр къеухым фэклигъ.

Краснодар ыууж Къыблэм, Темир Кавказым Сыбыр иансамблэ концертхэр къашетых. Ансамблэм идириекторэу Паздинниковам къытиуагъ «Исламыем» иконцерт еплызыэ адигэ лъэлкъ искусствэр лъэшэу ыгуу зэрэрихыгъэр.

— Джыри тызэлукъэ штойлуу, концертим титворчествэ къыгъэбаигъ, — **къытиуагъ Сыбыр иансамблэ ипащэхэм.**

Адыгэ Республиком культурэмкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Ольга Гавшинаар, АР-м культурэмкэ и Министерствэ иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ концертим еплыгъэрэх. Ансамблэм ипащэхэм, артистхэм гүшүлэгъу афэхьувьгэх.

— Искусствэм лъэпкхэр зэрээфишхэрэр мыш фэдэ зэхахьэхэм нахьшыу ашытэлэгъу. Республиком филармониим изал тысыпээ нэкл имырэжэу концертыр куягъэ, лъэпкъ пэпчъ искусствэр къызэриухумэрэр пчыхъэзэхахьэм къыхэштыгъ, — **къытиуагъ Ольга Гавшинам.**

— Искусствэм шьолтырыхэр зэфещэх, зэпэблагъэ ешых.

Искусствэр зышоогъэшэгъонхэу пчыхъэзэхахьэм еплыгъэхэр артистхэм гүшүлэгъу афэхьувьгэх, зэхэуцохэрэ нэпээпль сурэтхэр атырахыгъэх.

ЕМТЫЙЛ Нурбай.

АР-М ХЭГҮЭГУ КЛОЦІ ЙОФХЭМКІЭ И МИНИСТЕРСТВЭ КҮЕТЫ

БЭРЭ ЯТЫГЬОХ

Анахыбэу зерахьэрэ бзэджэшлагъэхэм ашыщ автомобилым зэретыгъохэрээр. Автотранспортным хэт апчхэр хаутызэ, пчэр үүтхызэ тыгъон бзэджэшлагъэхэр зерахьэх.

Автомобилыр зиехэмий ялажэе аш хэлэеу күүлийшэхэм алтынэ. Макъэ къэзыгъэурэ пкыгъор ямашинэхэм ахагъэуцорэп, яхап-щыпхэр, мобильнэ телефонхэр, ахьщэр, документхэр къаранэх.

Мыш фэдээ йоф шүүхэмийнфэнэм фэши АР-М хэгъегу клоці йоффхэмкіэ и Министерствэ автомобилыр зиехэм закынфөгъазэ ямыльку фэсакъынхэу, къаухумэнэу.

4. Ежэв ышыхээкіэ зэрэглэхээжсыгъэр ыкчи мафэу зитхыгъэр.
5. Цыфым ышыхыгъэр къэзыгъэшишыгъэжсырэ документхэр.

БЗЭДЖЭШЛАГЬЭ ЗЭРАХЬАГЬЭУ ШҮҮШҮГҮУАЗЭМЭ

Бзэджэшлагъэхэу ыкчи хуугье-шлагъэхэу гьогухэм, общественнэ чыпэхэм ашызэрахьэхэрэр нахыбэрэмкіэ цыфхэм янэрыльгъуух.

Бзэджэшлагъэ ыкчи административнэ хебзэукьюнтын эзерахьагъэу шүүшүгүуазэмэ, бзэджашлэм итеплэ гум иштуубыт (иниагъэ, шыгынным, цуакъэм, нэшанэн илэхэм шууальтил). Полицием псынкіеу макъэ зэржкугъэшүтүм шуупыль, телефон номерэу 02-м (102-м) шүүтеу, хебзэукьюнгъэм щыжкугъэгүүзэх.

Шүүмэгүүеу, нахь игъеклотыгъэу хуугье-шлагъэу шүүзэрихыгъялгъэр, уахтэр, такыккэу зыщихуугъэр полицием икъулыкүүшлэхэм къафешуулатэх.

Бзэджашлэм итеплэ зыфэдэр ыкчи аш пъеныхкоу зыздигъэзагъэр къулыкүүшлэхэм яшуюомэ, охтэ кіэклым къикоцл ар къаубутын альэккыщт.

Хуугье-шлагъэм ыпкы къикыкы эзгорэм шьобж тещагъэ хуумэ, аш Ишпилэгүү шүүфэхү. Полицием икъулыкүүшлэхэр къэлкюфэх шууяж. Джаш фэдэу наркотикир, лашэр ыкчи къэорэ пкыгъохэр къезэгъэлкүүхэрэм якъэбар шүүшгүүзээмэ полицием ителефон номерэу 02-м (102-м) шүүтеу.

ЦЫФХЭР БЭУ ЗЫХЭЛЭЖЬЭХЭРЭ ЮФХХАБЗЭХЭМ УЗЭРАЩЫЗЕКИОН ФАЭР:

- общественнэ рэхьатныгъэр уукъо хуушилтээ;
- цыфхэмкіэ Ѣынагъоу Ѣыт зекиакиэхэр шыбгээзүенхэ фаде;

АВТОМОБИЛЫР ГУАМЫФЫНЫМ ҮКИИ АШ ИЛХЭР РАМЫТЫГЪУКЫНХЭМ ФЭШИ ШҮҮШИЭН ФАЕХЭР:

- автомобилым иччээ йуухыгъэу къэшигъынан ыкчи йункыбэр къишигъынан;
- цыф макиэ зыщижекдорэ ыкчи ишфынэр зыдэшигъынээ чынгэхэм машинэр къашигъынан;
- чэцим ишумашинэ гаражын чиэжсүүгъуу е ыкчи хэлээу уцунгэхэм дэжсүүгъуу;
- осэ ин зиэх хап-щыпхэр ыкчи ахьщэр автомобилым къишигъынан.

Полицием ЗЫЗЭРЭФЭБГҮЭЗЭН ПЛЭКЛЫЩТЫР

Бзэджэшлагъэ е хуугье-шлагъэ горэ шуульэгъуу гэвээ е шьо шүүшүхэекіэ хэбзэукьюнгъэ къижкуудызэрахьагъэмэ, Адыгэ Республикаам хэгъегу клоці йоффхэмкіэ и Министерствэ макъэ ежэуугъэунэу зыкыншүүфөгъазэ. Ар шыкіэ зэфэшхяафхэмкіэ пшын плэклишт.

ТХАПЭМ ТЕПТХЭРЭМ ИТЫНХЭ ФАЕХЭР:

1. Хэгъегу клоці йоффхэмкіэ къулыкьюо е аиц йоф Ѣынагъынээ зызыфэбгээзэрэм ыцл, Ишпилэгүү ыыгъыр.
2. Зафээзэгъаээрэм ылъэккүуацл, ыцл, ятэ ыцл.
3. Дэксуапыр зыдагъэхыыжыщт адресыр.

— цыфхэм ыкчи ахэм яфэло-фашиэхэр зыгъэцакиэхэрэм, йоффхабзэм изэхэцакиэхэм, ишцээ Ишпилэгүү ытхэм, йоффхабзэм изэхэцэнкіэ общественнэ рэхьатныгъэр къэзыгъумэхэрэм шыхээклафэ афэигүүшийн фаде;

— йоффхабзэр зыцырекло-ытхэм уахьтэм рэхьатныгъэр къэухумэгъэнкіэ хэбзэхъумэкло къулыкьюнэм къишигуаирэр хабзэм тетэу эсүгъэцакіэ;

— зыныбжэс имыкьюгъэхэм алтынлээн ишмынээу язакьюо къэшигъумыгъанэх;

— ошлэ-дэмышиэ йоф къэхьюо цыфхэр агээкоцынхэ фаду хуумэ, хэгъэгүү клоці къулыкьюм ишфынээ ылорэм тетэу шызеклонэу Ѣыт, рэхьатныгъэ зыхээсүгъэл.

КІЭДЖЫБЭМ ИЛЬЫМ ШҮҮФЭСАКЬ!

Мыш епхыгъэ бзэджэшлагъэр анахьэу мафэм зерхьэх. Арышь, цыфыбэ зыщиизэрэулъойрэ чыпэхэм тэгээгээ цыкликхэр «чанэу» ашэлбэх, кіэджыбэхэр е йальмэххэр аунэхых.

АР КЪЫШЬОМЫХҮҮЛЭННЫМ ҮКИИ ЧІЭНЭГҮЭШХО ШҮҮМЫШЫ- НЫМ ПАЕ:

- шыулахыцалээ мэхъянэ зиэхэд дэшигъумыгъэлъых;
- ахьщэихо зыдешумыхыыж е шыушилээ хуугье-хэми, гээблэгъээ джыбыэм шыулахыээ нахышиу;
- общественнэ транспортным телефон е ахьщэжсэгэхэр зыщиизэрэулъойрэ шыуафэсакь, ахэм Ишпилэгүү шыуафэхъуфэ ягъусэм шыуиалтмэкь ыхъункіэн ылъэ-кыщт.

ШҮҮЗФЭСАКЬЫЖЬ

Интернет зэпхынагъэм иамалкіэ цыфэ агъапцэхэрэм япчагъэ мафэ къэс хэхьо.

Гущылээм пае, товархэр ашэхэу ыкчи ашэфхэу сайхэм мэкэгээхъэр къараагъахьэх. Ахэр зыщфы зышоигъохэм якартэ номерхэр гээцэгъялжээлээ бзэджашлэм къыззэлгагъахьэх, яхьщэ рагх.

Банкын къышууитыгъэ картэм иномер яшуюон фаду зыгорэкіэ СМС-мэкэгээхъэу къышууууклэмэ е телефонынкіэ къышууфтеохэмэ шуушлош шумыгъэхъу, гээцлэхъохэм зяшумыгъэгъээдэл, цыхъэ афэшумыш. Картэмкіэ ыкчи терминалымкіэ шууифэо-фашэхэр жуугъэцакіэхэ хуумэ, сакъынагъэ къыззэхжэгъулаф.

Нэктубгъор зыгъэхъазырыгъэр КИАРЭ Фатим.

Футбол. Апшъэрэ купыр

«Ростов» лъэкIуатэ, «Торпедэ...»

Урысые Федерацием футбо-
лымкэ иапшъэрэ куп щыкIорэ
зэнэкъокъум хэлэжьэрэ коман-
дэхэм я 10-рэ ешIегъухэр
ялагъэх.

КIэуххэр

«Урал» — «Ахмат» — 1:2, «Торпедо» — ЦСКА — 1:0, «Ростов» — «Крылья Советов» — 2:1, «Динамо» — «Зенит» — 0:2, «Пари НН» — «Оренбург» — 0:2, «Шъачэ» — «Факел» — 1:1, «Краснодар» — «Химки» — 3:1, «Спартак» — «Локомотив» — 1:0.

«Зенит» Москва щешли, 2:0-у «Динамэм» къышуихыгъ. ТекIоныгъэр къызэрдихыгъэм даклоу, апэрэ чылгIэм нахь пытэу уцугъэ. «Спартак» — «Локомотив». Александр Со-
боловым къелапчъэм Iэгуаор дидзи, «Спартак» фэгумэкъихэрэ ыгъэгушуагъэх.

«Краснодар» иешIаклоу Эдуард Сперцян мыгъэ зэлукIэгъуи 10-мэ ахэлэжьагъ, къэ-
лапчъэм Iэгуаор гъогогъуи 8 дидзагъ. Ижы-
ре адигэ къалеу Шъачэ икомандэ «Факел»
теклон зэримыльэкъигъэр гүхэкл. «Ростов»
щысашу къегъельягъо.

Зэтэгъапшэх

1. «Зенит» — 26
2. «Ростов» — 22
3. ЦСКА — 20
4. «Краснодар» — 20

5. «Спартак» — 19
6. «Шъачэ» — 17
7. «Динамо» — 16
8. «Ахмат» — 14
9. «Оренбург» — 12
10. «Пари НН» — 12
11. «Кр. Советов» — 10
12. «Локомотив» — 9
13. «Химки» — 8
14. «Факел» — 8
15. «Урал» — 4
16. «Торпедо» — 4.

«Торпедээр» ЦСКА-м текIуагъами, аужы-
рэ чылгIэр къыбгынэн ылъэкъигъэп. Хэта
джыри зыткеощтыр?

Апшъэрэ купым хэт командахэм я 11-

ре ешIегъухэр чьэпьюогъум и 1 — 3-м яэ-
щых.

Зэнэкъокъухэр

1.10.

«Оренбург» — «Шъачэ»
«Химки» — ЦСКА
«Локомотив» — «Урал»

2.10.

«Факел» — «Торпедо»
«Зенит» — «Ростов»
«Пари НН» — «Спартак»
«Ахмат» — «Динамо»

3.10.

«Кр. Советов» — «Краснодар».

Гандбол. Апшъэрэ купыр

НыбжыкIэхэм ятекIоныгъэхэр

«Университет-2» Ижевск — «АГУ-Адыиф-2» Мыеекъуапэ — 14:26 (9:10).

Іоныгъом и 17-м Ижевскэ щызэдешIагъэх.

Къатхэхэрэм яшIошIрэ редакцием иеплъикIэхэмрэ зэтемыфэнхэ алъэкъыш.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫИЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкъыр:
АР-м лъэпкэ Йоххэм-
кIэ, Иккыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкээ-
гъухэм адирялэ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къзбар жууцээ
иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шийэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къаIихырэр А4-кIэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлжээ, шрифтыр
12-м нахь цыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъгъэхэр редакцием
зэклигъэкъожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:
УФ-м хэутын ЙоххэмкIэ,
телерадиокъетын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэссыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
ЧылгIэ гъэоры-
шалы, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчагъэр
4783
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1694

Хэутынм узчи-
кIэтхэнэу щыт уахтэр
Сыхьатыр
18.00

Зыщыхаутырэр
уахтэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор шъхьаэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шъхьаэр имигуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъо
А. Н.

Урысыем иныбжыкIэ гандбол ко-
мандэхэу апшъэрэ купым хэтхэм 2022
— 2023-рэ ильэс ешIегъуррагъэжьагъ.

Мыеекъуапэ ия 2-рэ командэ апэрэ
ешIегъуитури «Ижевскэ» щыкIуагъэх.

— Нахь ныбжыкIэ ашыгау Дыды
Эвелинэ гъогогъуи 3 къэлапчъэм Iэ-
гуаор зэрэдиздагъэр гъэхъагъэкIэ
фэтэлжэгъу.

Инээлэсэнгъэ хигъэхъонэ мастерэу Яна Ускову.

Анахь ныбжыкIэ ашыгау Дыды
Эвелинэ гъогогъуи 3 къэлапчъэм Iэ-
гуаор зэрэдиздагъэр гъэхъагъэкIэ
фэтэлжэгъу.

Ионыгъом и 20 — 21-м «Адыиф-2-р»
«Лада-2-м» Тольятти щызэлукIагъэх.